

Стратегія внутрішньої екологічної безпеки України – це чітке правове обґрунтування основної мети і довготривалої дії держави щодо усунення внутрішніх загроз існування та розвитку народного господарства держави та забезпечення законності права і свободи людини та їх гаранті у сфері правового регулювання внутрішньої екологічної безпеки країни [2, с. 71].

Україна, як демократична, правова держава та інтеграційні процеси до вступу в Європейський Союз збільшується кількість та якість внутрішніх загроз і небезпек, а також їх різноманітність суттєво зростає. Через це проблеми забезпечення внутрішньої екологічної безпеки України є актуальною, а її розв'язання пов'язано із необхідністю розроблення концепції державності в тому числі правового роз'ясненнями органами держави у сфері внутрішньої екологічної безпеки країни. Нормативно-правове підґрунтя має досить розвинений характер, оскільки більшість правових норм відповідають міжнародним стандартам, принципам і нормам забезпечення екології, соціальних питань людини та громадянина.

Зазначимо, що особливого значення у правовому забезпеченні внутрішньої екологічної безпеки України державними органами набуває стан правового регулювання їх діяльності. А тому правове регулювання забезпечення екологічної безпеки держави – важлива запорука існування людини, держави, нації, українського суспільства.

Література

- 1 Вівчаренко О. Юридична відповідальність за порушення гарантій права власності на землю в Україні / О. Вівчаренко // Право України. – 2008. – № 8. – С. 81.
2. Андрейцев В. І. Екологічне право: курс лекцій: [навч. посіб. для юрид. фак. і вузів] / В. І. Андрейцев. – К.: Вентурі, 1996. – С. 23.
3. Екологічне право України. Академічний курс: підручник / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. – К.: Юрид. думка, 2005. – С. 16.

УДК 343.241.2

Новікова К. А., аспірантка,
Науково-дослідний інститут вивчення проблем
злочинності імені академіка В. В. Сташиса,
Національна академія правових наук України, м. Харків, Україна

ЗАКОНОДАВЧА ТЕХНІКА КОНСТРУЮВАННЯ САНКЦІЙ З ОБМЕЖЕННЯМ ВОЛІ

Встановлення кримінально-правових норм нерозривно пов'язане із законодавчою технікою. Лише за допомогою правил та прийомів, вироблених наукою, можна сформулювати виважену норму кримінального права [2, с. 286]. Щодо конструкції санкцій із використанням обмеження волі слід зазначити наступне.

Найперша стаття Особливої частини КК України демонструє відсутність структурного та системного підходу до конструювання санкцій статей. Так, принципами загальної логіки передбачена необхідність конструювання частин у статті від найменш тяжкого злочину до найбільш тяжкого. Проте такий підхід законодавець використовує не завжди. Наприклад, ч. 1 ст. 109 КК України передбачає тяжкий злочин, за який передбачено основне покарання у виді позбавлення волі на строк від п'яти до десяти років. Далі, передбачаються склади злочинів середньої тяжкості, у санкції ч. 2 ст. 109 КК України передбачено можливість призначення основного покарання у виді обмеження волі на строк до трьох років або позбавлення волі на той самий строк, а санкція ч. 3 ст. 109 КК України містить обмеження волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк. Такі випадки в Особливій частині КК України непоодинокі, але їх слід уникати задля дотримання єдиного послідовного підходу законодавця. Більше того, принцип послідовності має використовуватись і в рамках злочинів однієї категорії тяжкості.

Крім того, слід звернути увагу на непослідовність законодавця в юридичній техніці, яку він застосовує при визначенні строків покарань у санкції. У одних санкціях законодавець повністю прописує усі строки та види покарань, у інших подібних випадках скорочує. Так, наприклад, у санкції ст. 116 КК України міститься покарання у виді обмеження волі на строк до п'яти років або позбавлення волі на той самий строк. Використання такої конструкції, з одного боку є обумовленим необхідністю економії місця у Кодексі, з іншого боку, викликає декілька практичних заперечень.

Необхідно підтримати висловлену ще до прийняття КК України пропозицію про відмову від формулювання «на той самий строк» [1, с. 85] через нерівноцінне порівняння різних за ступенем суворості покарань. Покарання, передбаченні у санкції мають бути за ступенем суворості рівноцінні один до одного. У випадку використання розглянутої термінології така можливість зникає. Наприклад, санкція ст. 242 КК України містить покарання у виді штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років, або обмеження волі на той самий строк; санкція ст. 253 КК України містить покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років або обмеженням волі на той самий строк.

Другим аргументом на користь відмови від такого формулювання слугуватимуть різні часові межі різних покарань: мінімальна межа різних покарань може відрізнятися, а буквальне тлумачення тексту закону може

призвести до хибного висновку, що суд може призначити покарання нижче нижчої межі. Наприклад, санкція ст. 197 КК України передбачає покарання у виді штрафу до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадських робіт на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин або виправних робіт на строк до двох років, або обмеження волі на той самий строк; санкція ч. 1 ст. 388 КК України – покарання у виді штрафу від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправних робіт на строк до двох років, або обмеження волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого; санкція ч. 1 ст. 389 КК України – покарання у виді виправних робіт на строк до двох років або обмеження волі на той самий строк.

Мінімальний розмір виправних робіт відповідно до чинного законодавства становить шість місяців (ч. 1 ст. 57 КК України), мінімальний строк обмеження волі *de lege lata* – один рік. Буквальне тлумачення дозволяє зробити висновок, що за цей злочин можна призначити покарання у виді обмеження волі строком від шести місяців. Проте це прямо суперечить чинним приписам Загальної частини КК України про мінімальний строк обмеження волі.

Підсумовуючи і не заперечуючи важливість змістовних характеристик санкцій, слід не забувати про їх відповідну формальну характеристику. Ні сама по собі форма, ні сам по собі зміст не можуть розглядатись як системоутворюючі категорії з точки зору кримінально-правової санкції [3, с. 89]. Лише в поєднанні змісту та форми, а також віднайдення єдиного підходу до конструювання санкцій, можливе досягнення логічної єдності та взаємозв'язку усіх покарань у системі.

Література

1. Антипов В. І. Щодо основних принципів визначення видів та розмірів покарання за Кримінальним кодексом України / В. І. Антипов // Новий Кримінальний кодекс України: Питання застосування і вивчення: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків) 25-26 жовтня 2001 р. – К.: Юрінком Інтер / ред. і передм. В. В. Сташис [та ін.], 2002. – С. 83-86.
2. Книженко О. О. Санкції у кримінальному праві: монографія / О. О. Книженко. – Харків: НикаНова, 2011. – 336 с.
3. Орловская Н. А. Уголовно-правовые санкции: проблемы определения, классификации и функционального анализа: монография / Н. А. Орловская. – Одесса: Юридическая литература, 2010. – 296 с.